

Glutenfri hamburgare är *en specialbeställning*

Text. Helen Spalding
Foto. Ulrika Herstedt

Många hamburgerrestauranger serverar glutenfritt hamburgerbröd, en bra service för glutenintoleranta. Fördelarna är många; man får en måltid till ett hyfsat pris, och hamburgerkedjorna finns överallt i Sverige. På McDonald's rostar man det glutenfria brödet, medan man på Burger King™ och Max värmer brödet i mikrovågsugn. Och hur vet man att produkten man fått stämmer med ens beställning?

Stefan Doughan, som driver McDonald's restaurangen vi besöker, tvättar sina händer noga, allt i enlighet med före-skrifterna. Han går till kassan, där allt börjar. Att beställa en glutenfri hamburgare är en specialbeställning. Till specialbeställningarna hör också en hamburgare "utan gurka", "med extra ost" och så vidare.

– När jag knappar in denna specialbeställning får medarbetarna i produktionsom-

rådet en specialbeställningslapp. Där står det klart och tydligt vad beställningen omfattar, förklarar Stefan. Högt uppe på en hylla ligger de glutenfria hamburgerbröden i en väl tillsluten plastpåse. Under påsen sitter en tydlig lapp med "Glutenfritt hamburgerbröd". Medarbetaren tar fram ett bröd och lägger det på en bricka som är ren och har ett nytt papper på. Det är bara överdelen han lägger där; underdelen placeras på en ren och desinficerad brödspade.

– Vi rostar bröden, karamelliserar dem, och detta gör vi för att hamburgerbröden inte ska bli svampiga, och suga åt sig ketchup eller hamburgersås och bli blött, säger Stefan. Brödrosten ser verkligen inte ut som en brödrost. Snarare som en smörgåsgrill. Man lyfter ett handtag och skjuter in brickan med det glutenfria brödet och drar ner handtaget. Rostens över- och underdel består av varma stekytor så att brödet ska få den rätta ytan. Brödets undre del läggs i överdelan av rosten som bara värmer brödets undersida. Stefan berättar att det glutenfria brödet alltid rostar för sig, på samma bricka får det aldrig förekomma vanligt bröd. Här måste det ju finnas en massa smulor, en massa fastbrända smulor från vanligt bröd!

– Nej, svarar Stefan, stekytorna håller alltid en bra och jämn temperatur så att brödet inte kan brännas fast. Det finns en timer som piper när brödet är klart. Stefan säger vidare att om det lossnar smulor från något bröd så är det från det glutenfria brödet som är porösare än det vanliga. Brödrosten piper, Stefan faller upp handtaget och det färdigrostade brödet tas ut på brickan. Nu läggs ketchup, senap, lök och gurka på. När det är klart tar han sedan hamburgerbrödets färdigrostade undre del och lägger ihop hamburgaren som slås in i sitt omslag. Med en klisteretikett fästs specialbeställningslappen på hamburga-

ren och läggs sedan i transportsåpet, i den bana som är särskild för specialbeställningar. Ding! Den är klar!

Kryset betyder glutenfritt!

På hamburgerkedjan McDonald's har man vissa moment i rutinerna så att både kock och kund ska veta att hamburgarens bröd är glutenfritt. På det glutenfria hamburgerbrödet undersida finns ett kryss berättar Kajsa Dahlberg, McDonald's informations-avdelning. – På hamburgarens pappersomslag ska det stå "Hamburgare med glutenfritt bröd", säger Kajsa Dahlberg. Och när du får hamburgaren ska specialbeställningslappen sitta på den. Det är dessa tre tecken – kryss, omslag, specialbeställningslapp, som visar att hamburgaren har fått ett glutenfritt hamburgerbröd.

Pommes frites friteras för sig

Mycket av McDonald's mat friteras och det enda glutenfria som friteras är pommes frites. Kajsa Dahlberg förklarar att varje produkt friteras för sig. Detta beror på att olika produkter har olika tillagningstider, och behöver dessutom olika temperaturer. – Pajerna har sin fritös, pommes frites sin, fisken och kycklingen har även de olika fritöser eftersom de tar smak av varandra, förklarar Kajsa Dahlberg. Kajsa Dahlberg känner till att vissa små McDonald's restauranger ibland har varit tvungna att samfritera pommes frites med en annan produkt. – Det kan bero på att det inte finns tillräckligt med fritöser på restaurangen, eller att vi har en tillfällig kampanjprodukt som ska friteras. Då måste de små McDonald's restaurangerna samfritera, förklarar Kajsa Dahlberg. Vid fritering så kan bitar av paneringen lossna. För att oljan ska vara fräsch så silas oljan var sjunde timme i en särskild maskin. Oljan

filtreras också manuellt genom en sil så snart behov uppstår. – Om man känner sig osäker och vill förvissa sig om att pommes frites inte har samfriterats med en annan produkt så kan du som gäst fråga arbetsledaren om eventuell samfritering, säger Kajsa Dahlberg.

Mat för många

McDonald's har som grundpolicy att så många som möjligt ska kunna äta hos dem. – Alla gäster ska känna sig välkomna hos oss, säger Kajsa Dahlberg. Menyn är anpassad för allergiker, och för exempelvis vegetarianer. – Vi tycker därför att det är viktigt att kunna erbjuda glutenfritt bröd så att även glutenintoleranta kan äta hos oss. Hade vi inte haft glutenfritt bröd så hade vi mist en stor grupp av gäster, och dennes familj, kompisar, arbetskamrater med flera. Den som är glutenintolerant är beroende av att få rätt mat och är ofta den person som avgör vart man går och äter, säger Kajsa Dahlberg. McDonald's tar inte heller mer betalt för de glutenfria hamburgerbröden trots att de kostar fyra gånger mer att köpa in. En snittrestaurang har cirka 1500 glutenfria beställningar varje år. När man som allergiker/glutenintolerant äter ute på restaurang så finns det en risk att det kan gå fel, en risk som man försöker skydda sig mot genom att informera och förklara vad man inte tål och vad man tål. – Vårt mål är att gästen ska få exakt den mat som de har beställt, säger Kajsa Dahlberg. När det gäller glutenfritt bröd så har vi infört olika moment så att vi ska kunna vara så säkra som möjligt på att det blir rätt. Vi har också strikta rutiner då det gäller hygien i köket. Vi arbetar hårt för att man ska äta tryggt hos oss, avslutar Kajsa Dahlberg.

Kajsa Dahlberg, McDonald's informationsavdelning.

Max har hamburgare med tre glutenfria bröd

På hamburgerkedjan Max går det också bra att få hamburgare med glutenfritt hamburgerbröd. Pär Larshans, som jobbar med allergifrågor på Max, berättar att de glutenfria hamburgerbröden förvaras i frys, och åtskilt från vanligt bröd. När beställningen görs i kassan tas ett glutenfritt hamburgerbröd fram, och läggs på ett omslag. Brödet tinas sedan i en mikrovågsugn, där inga glutenhaltiga produkter får förekomma. Brödet läggs sedan tillbaka på omslaget och man lägger på sallad och dressing, och sist den produkt man beställt, exempelvis hamburgare. – Vi rostar inte det glutenfria brödet på Max utan tinar det bara i mikrovågsugnen, säger Pär Larshans. Inte heller på Max tar man extra betalt för det glutenfria brödet. – Vi vill inte diskriminera någon utan alla måltider ska ha samma pris, säger Pär Larshans. Vissa av våra hamburgare har tre bröd. För oss är det inga problem att ta ett extra glutenfritt hamburgerbröd så att kunden får det han/hon önskar.

På Max mindre restauranger kan samfritering ske, alltså att man friterar pommes frites i samma olja som panerade kycklingbitar. Pär Larshans säger att man alltid ska fråga om samfritering sker. Om man vill avstå från pommes frites kan restaurangen erbjuda andra glutenfria alternativ som sallad och fruktsallad.

När man har beställt sin glutenfria hamburgare får man ett kvitto, en lapp med ett nummer. När gästen får hamburgaren ska numret stämma med motsvarande lapp som

sitter på hamburgaren. – Gästen kan på det viset själv kvalitetssäkra att hon/han har fått rätt produkt, säger Pär Larshans.

Om man är multiallergiker så rekommenderar Pär Larshans Max allergiguide där det framgår vad de olika produkterna innehåller. Man kan sedan sätta samman sin egen meny som serveras på tallrik.

Gluten- och mjölkfritt bröd hos Burger King

På Burger King är det glutenfria förpackat i singelpack. När en beställning har gjorts tinas det glutenfria brödet i sin förpackning. Allt för att skydda brödet från en eventuell kontaminering. När hamburgaren är färdigmonterad märks produkten med en gul klisteretikett som visar att produkten är glutenfri. – Detta gula klistermärke ska alltid sitta på hamburgaren så att gästen vet att hamburgaren har ett glutenfritt bröd, säger Camilla Knutsson på Burger King. Det glutenfria brödet som serveras på Burger King är också mjölkfritt, och sojafritt vilket passar många. Om man är mjölk- och/eller sojaprotein-allergiker finns det alternativ att beställa. – Vår allergiguide finns vid kassalinjen i samtliga restauranger, som man bör läsa för att kunna beställa så säker mat som möjligt, säger Camilla Knutsson. Hon säger vidare att företagets pommes frites, King Fries, alltid ska friteras i ett separat fritösbad medan glutenbemängda produkter friteras i ett annat. Minimorötter kan man få istället för King Fries på Burger King – Vi säljer ungefär 1-4 glutenfria hamburgare per restaurang och dag, beroende på restaurangens storlek, avslutar Camilla Knutsson.

Sverige – ett paradiset för glutenintoleranta

Många glutenintoleranta runt om i Europa tycker det är härligt att semestra i Skandinavien. Anledningen är att vi jämfört med många länder i Europa har ett bra utbud av glutenfria produkter i butik. Men också för att man kan beställa hamburgare med glutenfritt bröd på McDonald's, Burger King och Max. Det är bara i Sverige, Norge och Finland McDonald's serverar glutenfritt bröd. Burger King serverar även glutenfritt bröd i Norge.

Vi frågar ansvariga på McDonald's hur de hanterar detta problem.

Svenska Smärtföreningen träffar **KAJSA DAHLBERG** på McDonald's informationsavdelning. Hon berättar att McDonald's i Sverige har närmast osannolika 150 miljoner besök per år! Det kan jämföras med t.ex Apotekens ca 90 miljoner besök per år. Det finns 236 McDonald's restauranger i Sverige. Ca 100 är ägda av McDonald's – de övriga är privata franchisetagare som har rätt att använda McDonald's varumärke. De följer naturligtvis McDonald's regler för hur en McDonald's restaurang ska drivas och skötas. Med så många gäster ställs det förstås stora krav på att man lever upp till gällande standards. Både vad gäller matkvalitet, tillagning, service, utbud och renlighet.

Våra gästers säkerhet är förstås mycket viktig för oss, säger Kajsa Dahlberg. Tillsammans med Svenska Celiakiförbundet har vi tagit fram mycket strikta rutiner kring tillagningen och serveringen av glutenfria produkter. Vi är väl medvetna om hur viktigt detta är för många av våra gäster. Detta till trots är det människor som tillagar produkterna och när människor är inblandade finns tyvärr alltid en risk att något blir fel – även om den när det gäller detta är mycket liten. I förhållande till hur många glutenfria bröd vi serverar varje dag, är det mycket sällan vi serverar fel till en gäst. När det gäller Smärtföreningens medlem som tyvärr råkade ut för detta har vi med hjälp av honom och ansvarig restaurang noga tagit reda på hur detta kunde ske, hur vi kan förhindra ett upprepande och hur vi på bästa sätt kan hjälpa honom.

Alla som anställs hos oss får en grundlig utbildning. Vi tar upp hygien, renlighet, matsäkerhet och hur vi hanterar specialbeställningar. De får sedan ytterligare praktisk utbildning när det gäller hanteringen av glutenfria beställningar vid stationen, när de ska börja tillreda våra produkter i köket.

När en gäst beställer glutenfritt, knappar de in en specialbeställning på kassan och beställningen skrivs upp på en lapp i köket. På en särskild hylla ligger de glutenfria hamburgerbröden i särskilda förpackningar där varje förpackning innehåller ett bröd. Vi försöker tänka igenom hur många bröd som kommer gå åt under dagen, så att vi kan tina upp rätt antal. Vissa dagar kan det vara fler än beräknat och då får vi tina upp bröd efter hand.

När köket ser att de fått en beställning av glutenfritt, tar de fram ett glutenfritt bröd, och lägger det på en bricka som är ren och har ett nytt bakplåtsapper. Brödet rostas sedan i en särskild brödrost. Glutenfritt bröd får aldrig tillagas samtidigt på samma bricka som vanligt bröd. Brödrosten har en särskild yta och håller en jämn temperatur så att det inte kan förekomma fastbrända smulor av vanligt bröd. Det färdigrostade brödet tas ut på den rena brickan som fortfarande har bakplåtspapperet på. Ingredienserna läggs på brödet – ketchup, senap, lök, gurka och så avslutningsvis köttet. Det är 100% rent nötkött utan tillsatser. När så underdelen av det glutenfria brödet lagts på är produkten klar. I botten på underdelen av brödet finns ett stort X. Detta för att ännu tydligare visa medarbetaren som ska paketera produkten att detta är en glutenfri produkt. Vi kan ju inte ställa det som krav på våra gäster, men det kan vara bra för våra gäster att veta att det alltid finns ett instansat X på bottendelens utsida på det glutenfria brödet.

Produkten paketeras i speciellt papper som bara får användas till glutenfria beställningar. Det står "HAMBURGARE MED GLUTENFRITT BRÖD" på detta papper. Sist fästs den särskilda beställningslappen ovanpå papperet och hela produkten placeras i en speciell ränna i värmeskåpet. Och medarbetaren som fått gjort beställningen informeras om att produkten är färdig och kan lämnas ut till gästen.

Du som glutenintolerant gäst kan alltså alltid hålla utkik efter – **X PÅ UNDERSIDAN AV BRÖDET, DET SÄRSKILDA OMSLAGPAPPERET, SAMT KLISTERLAPPEN OVANPÅ PAPPERET DÄR DET STÅR ATT DET ÄR EN GLUTENFRI BESTÄLLNING.** Det är naturligtvis vårt ansvar att se till att detta fungerar – men om du som glutenallergiker känner till till dessa kännetecknen kan vi hjälpas åt att motverka den mänskliga faktor som gör att inga system och säkerhetsåtgärder är 100procentigt garanterat säkra. Vi på McDonald's anser att det är viktigt för oss att erbjuda alternativ till alla dem som är allergiker. Vi är tacksamma för alla idéer om hur vi ytterligare kan förbättra vår service för alla dessa gäster.

Svenska Smärtföreningen har efter tillmötesgående från Svenska Celiakiförbundet fått tillgång till följande reportage som man gjort hos McDonald's.

ARTIKEL FRÅN CELIAKIFÖRBUNDET

Visste du detta om Ronald McDonald Barnfond?

Ronald McDonald Barnfond är en fristående, icke vinstdrivande stiftelse, som vill ge barn och deras familjer extra stöd och omtanke. Grundades 1990 och har finansierat tre Ronald McDonald hus, där hela familjen kan bo under den tid barnen behandlas vid universitetssjukhus. Sådana hus finns nu i Stockholm, Göteborg och Lund och just nu samlar fonden till bygandet av ett fjärde hus. Fonden har också finansierat 49 lekrum på barnmottagningar runt landet och delar sedan 1995 ut Ronald McDonald Barnfonds Barnmedicinpris till i Sverige verksam person(er), som genom sin forskning lämnat viktiga bidrag till forskning om hälsa och sjukdom hos barn. Priset är år 2004 på 200.000 kr. Mellan åren 1996 och 2003 har man även delat ut bidrag kring forskningen om barnsjukdomar på totalt 7,35 miljoner kronor.

McDonald's i Sverige är största bidragsgivaren, men även McDonald's gäster, leverantörer, enskilda personer och stiftelser ger välkomna bidrag till fonden.

McDonald's står för de administrativa kostnaderna för fondens verksamhet.

Ronald McDonald Barnfond har ett 90-konto och står under kontroll av SFI – Stiftelsen för Insamlingskontroll. Läs mer på www.rmdbarnfond.se

Vill du veta mer om Ronald McDonald House Charities globala verksamhet kan du besöka www.rmhc.org.

En negligerad prostatasjukdom

Det måste finnas ett grundläggande fel någonstans inom svensk sjukvård. Ledande forskare i USA och Kanada får stora anslag för forskning som rör kronisk prostatit, medan man i Sverige tror mer på gamla myter än på de som är drabbade. Hur mycket vi än t.ex vädjar om att få hjälp med effektivare smärtlindring, möts vi oftast på ett förnedrande sätt av läkare som självsäkert anser att ”så ont har man inte av den här sjukdomen”.

Av Lennart Branthle,
kontaktperson för ISOP, The
Swedish Chronic Prostatitis
Network.

De flesta personer har en diffus uppfattning om mannens prostatasjukdomar och känner oftast inte till att det finns tre olika sjukdomar: Det rör sig om prostatacancer, bph (godartad prostataförstoring) och prostatit (inflammation av prostatakörteln). Enligt professor Truls E. Bjerklund Johansen, Universitetet i Tromsø, Norge (En skrift om prostatit, Läkemedelsföretaget Orion Pharma 2002), är prostatit bland de vanligaste orsakerna (vanligare än både prostatacancer och godartad prostataförstoring) till att män uppsöker läkare. Han anger även att ungefär var fjärde man som söker hjälp inom sjukvården för urogenitala besvär är drabbade av sjukdomen.

Hälften av alla män drabbas.

Enligt amerikanska CDC/ Centers for Disease Control, drabbas cirka hälften (andra källor anger samma eller något lägre siffror) av männen i västvärlden av någon typ av prostatit under sin livstid. Prostatit är den vanligaste prostatasjukdomen hos män under 50 år, medan de båda andra är vanligast förekommande och debuterar i regel över denna ålder. Sjukdomen kan delas in i de två huvudtyperna – akut prostatit (en bakteriell sjukdom som i regel botas utan några kom-

plikationer med antibiotika) och kronisk prostatit. Enligt flera olika internationella studier är 8% av männen drabbade (prevalensen) av den kroniska varianten. Professor Peter Wiklund vid Karolinska Sjukhuset, uppger prevalensen till 5-8%. Detta skulle i så fall innebära att ca 250.000 män (från tonåren och uppåt) kan vara drabbade i Sverige.

De vanligaste sjukdomssymptomen vid kronisk prostatit är urineringsproblem, sexuell dysfunktion samt olika smärtor bäckenbotten och närliggande områden. Vissa har knappt märkbara symptom medan ungefär var femte som är drabbad (enligt en studie 1997 av National Institute of Public Health, Tjeckien) har livslånga mer eller mindre besvärliga kroniska smärtor och andra problem, som innebär en totalt förändrad livssituation och en avsevärt försämrad livskvalitet. Sjukdomen kan även påverka mannens fertilitet.

Forskningen kring prostatasjukdomarna har av naturliga skäl i första hand koncentrerats till prostatacancer och godartad prostataförstoring. Kronisk prostatit räknas tydligen till de verkliga ”lågstatussjukdomarna” och har hamnat helt i skymundan av de övriga ur forskarsynpunkt. Detta är synnerligen anmärkningsvärt eftersom det rör sig om en sjukdom som man i de allra flesta fall inte vet vad den orsakas av (endast 5-10% anses bakteriell), vilket innebär att sjukvården har begränsade och mycket osäkra behandlingsmöjligheter till sitt förfogande. Det är troligtvis därför mera adekvat att beteckna diagnosen kronisk prostatit som ett ”samlingsnamn” för flera olika sjukdomstillstånd som ger likartade symptom. Det mesta pekar således på att det är en komplex sjukdom med flera olika, bakomliggande orsaker och där de drabbade ofta även har symptom från

Välkommen hem till Sven & Märta

andra inflammatoriska sjukdomar. Inom den internationella forskningen används ofta uttrycket CPPS/ Chronic Pelvic Pain Syndrome (ung. Kroniska bäckenbottensmärter) i stället för enbart kronisk prostatit, vilket tyder på att man i grunden anser att det rör sig om en multidisciplinär sjukdom.

Eländig tillvaro med vanmakt och hjälplöshet.

Många som är drabbade av kronisk prostatit har en eländig tillvaro och hamnar i en situation präglad av vanmakt och hjälplöshet. Man möts ofta av dålig förståelse och får ingen eller obetydlig hjälp från sjukvården och tvingas försöka klara sig ” så gott det går” på egen hand. Enligt en forskarrapport 1996 av Dr. Richard B. Alexander, University of Maryland, Baltimore, USA, leder detta till att över hälften får olika psykiska problem på grund av sin sjukdom och att 5% bär på självmordstankar för att en gång för alla bli kvitt sina smärtor.

Vi som är drabbade hyser förhoppningen att du som läser detta, och som har en möjlighet att påverka eller styra svensk forskning, delar vår uppfattning att kronisk prostatit är en sjukdom som inte längre kan negligeras. Det finns således ett stort och angeläget behov av forskning för att öka såväl den medicinska kunskapen som kunskapen om hur livskvaliteten påverkas (framförallt för att öka förståelsen inom den svenska sjukvården) hos de som drabbas.

Nämnvärd forskning om sjukdomen förekommer huvudsakligen i USA och Kanada. De statliga anslagen för forskning kring kronisk prostatit i USA har sedan 1999 uppgått till cirka 20 miljoner dollar. Till detta kommer privata anslag på åtskilliga miljoner. Några konkreta (kliniska) resultat av större betydelse har ännu inte redovisats från denna forskning.

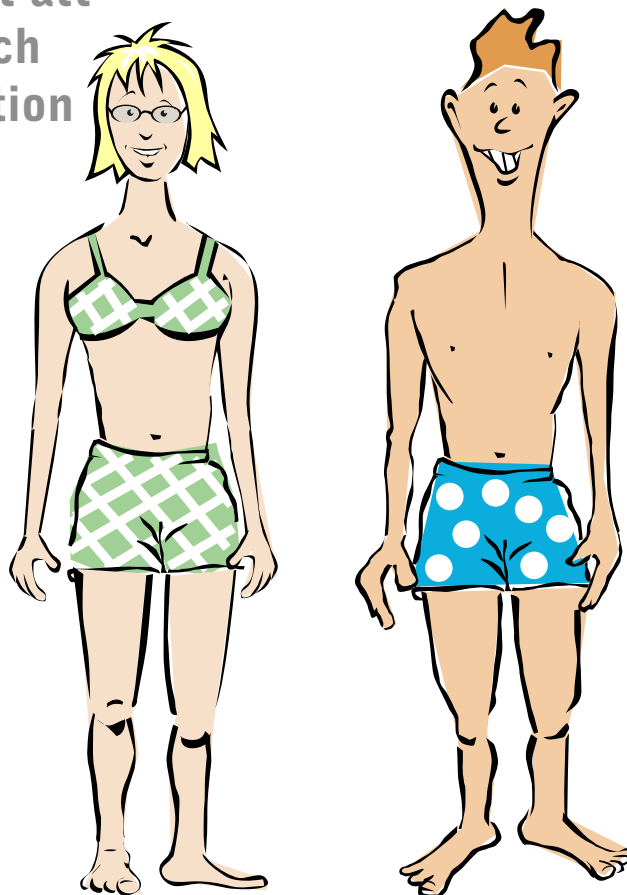
Vi är många – vi måste kunna påverka!

För att få en helhetsbild av sjukdomen och drabbades situation (en bortglömd patientgrupp där alltför många far illa i det tysta), hänvisas till hemsidan

<http://home.swipnet.se/isop> som

Lennart Branthle startade hösten 2000. Här finns även ett diskussionsforum där drabbade har en möjlighet att komma i kontakt med och få stöd av andra i samma situation.

Nytt sätt att
få råd och
information
om alla
sorters
smärta!

Svenska Smärtföreningen bygger nu upp en användarvänlig informationsajt för alla smärtdrabbade. Genom att klicka på olika kroppsdelar på Sven eller Märta presenteras produkter, tjänster, vårdalternativ, mediciner, metoder som har med just din smärta att göra.

Här kommer efterhand att finnas information om såväl välkända, skolmedicinska vårdformer som presentation av alternativvård, naturmedicin, hälsopreparat, hälsoresor, utlandsvård, försäkringar osv. Målsättningen är alltså att du här ska kunna finna information om det mesta som skulle kunna hjälpa dig - oavsett om det är produkter du finner på Apoteket, i Hälsokosthandeln eller via internet etc.

Här kommer du att kunna hitta vårdformer, medicin och egenvårdsalternativ både från den etablerade vården och från det omfattande utbud som erbjuds från alternativmedicinen och de gamla traditionella metoderna för smärtlindring. Du kan redan nu få en försmak av detta nya informations-system genom att gå in på Smärtföreningens hemsida - www.levameds-marta.com - och klicka på figurerna Sven & Märta. Du får då exempel på hur du i framtiden kan få samlad information om just dina smärtproblem.

Mer om Sven & Märta läser du i kommande LEVA med smärta.

Allt fler förlorar sin sjukpenning!

Vakna upp

Göran Persson !

Allt fler förlorar sin sjukpenning

– trots läkarintyg. Som följd av regeringens mål om halverat ohälsotal är Försäkringskassan nu stram i sin bedömning. Följden blir ökade socialbidragskostnader för kommunerna och lägre sjuknota för staten. Men främst ett oändligt antal personliga katastrofer. RFV visar nu stolt på minskning av sjukskrivningarna

– men samtidigt ökar friskskrivningen av sjuka och förtidspensionerna kraftigt!

Genom ökat ekonomiskt ansvar från arbetsgivarna sägs också allt fler långtidssjukskrivna upp från sina arbeten. För de drabbade är ju dock statistiken ointressant – de blir bara enskilda offer för en alltmer cynisk syn på alla som på grund av sjukdom inte kan jobba. Det betyder ju också att de inte får den sjukvård de skulle behöva. Ingår också detta ytterligt cyniska tänkande i regeringens sparplaner? Är detta bara ett av många sätt att minska köerna till den ansträngda sjukvården? De kroniskt smärtdrabbade har länge varit utsatta för detta – men ska det nu gälla alla sjuka så lär det leda till en inte avlägsen, framtida katastrof för det svenska folket. RFV har konsaterat att det i princip inte förekommer fusk med sjukskrivningar – men man medverkar ändå till stigmatiseringen av de sjuka genom en ytterligt smaklös och påkostad reklamkampanj som har detta som tema.

Det är alltså handläggarna på försäkringskassan som bestämmer om du är sjuk eller inte. Inte du själv, din läkare eller ens försäkringskassans läkare. Tjänstemän på försäkringskassan ska avgöra livsödet för 100-tusentals människor. För detta har de inte medicinsk kompetens eller ens klara regler. De har definitivt inte kapacitet att bedöma

de långsiktiga effekterna av sina beslut – vare sig för den enskilde eller för samhället – och man frågar sig hur dessa stackars människor i längden ska orka med att fatta så avgörande livsbeslut om sina medmänniskor. Det lär inte hjälpa att det finns ekonomiska incitament för dessa handläggare att hjälpa till att minska sjukskrivningarna – eller att de bjuds på mycket påkostade personalfester som belöning för sitt trägna arbete för kortsiktiga politiska mål. Samvetet lär efterhand gnaga sönder en organisation byggd på så lös sand.

Den faktiska ohälsan lär inte minska genom manipulationer med statistiken. Det lär inte hjälpa mot ökande psykisk ohälsa, katastrofal ökning av allergier, diabetes, utbrändhet och så många former av kronisk smärta att var femte invånare i Europa nu är utslagen från arbetslivet. Försäkringskassans snävare regeltillämpning gör bara att enskilda individer hamnar i orimliga situationer – som de definitivt inte blir friskare av. Det anser nu allt fler läkare, jurister, fackliga företrädare och patientorganisationer.

Det vore kanske rimligare att utgå från att ohälsan i vårt superstressade, miljöpressade, krassa samhälle faktiskt är större än förr – och med en idépolitisk debatt värd namnet försöka hitta nya lösningar på dagens problem – istället för att nöja sig med att till sista droppen försöka pressa fejkade hälsoreultat ur gamla regelsystem. En bitter citron att bita i för dagens idélösa politiker – men ett rimligt, mänskligt krav från allt fler av sjukdom drabbade.

Vakna upp Göran Persson
– till en ny tid!